

§ 238

Kasvatus ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Mai Kivelän valtuustoaloitteesta maksuttomasta aamupalatarjoilusta peruskouluihin

HEL 2021-002852 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi

Liitteet

1 Aloite 3.3.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kasvatus ja koulutuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon liitteenä olevasta Mai Kivelän valtuustoaloitteesta maksuttomasta aamupalatarjoilusta peruskouluihin:

Kouluruokailun suunnittelua ja toteutusta ohjaavat ravitsemus- ja ruokailusuositukset (Syödään ja opitaan yhdessä-kouluruokailusuositus VRN 2017 ja Suomalaiset ravitsemussuositukset VRN 2014). Perusopetuksessa tarjotaan perusopetuslain mukaan oppilaille päivittäin lakisäteinen maksuton lounasateria ja iltapäivätoimintaan osallistuville toimintamaksuun sisältyvä välipala. Maksuttoman aamupalan tarjoaminen kaikille oppilaille ei kuulu lakisääteisiin kouluaterioihin.

Kouluissa on tunnistettu aamupalan merkitys oppilaiden jaksamisen ja hyvinvoinnin kannalta. Ravitseva aamupala vaikuttaa vireystilaan positiivisesti ja edistää oppimista. Koululaisten hyvinvointia tukee säännölli-

nen ateriarytmi, mutta osa oppilaista ei syö aamupalaa kotona ennen koulupäivää. Kouluterveyskyselyn 2019 mukaan Helsingissä aamupalan jättää syömättä yhden tai useamman kerran viikossa 24,7 % 4.-5.-luokkalaisista ja 43,4 % 8.-9.-luokkalaisista. Aterioiden väliin jättäminen tai korvaaminen epäterveellisillä vaihtoehdoilla voivat johtaa terveydellisiin ongelmiin, väsymykseen ja sitä kautta huonoon keskittymiskykyyn ja oppimisen vaikeuksiin.

Vaikka muissa kunnissa maksuttomasta aamupalatarjoilusta on kokeusta, Helsingin kaupungin kaikissa peruskoulussa vastaavan toiminnan järjestelyt olisivat paljon laajemmat. Tarjoilun järjestäminen vaatisi kouluilta aamupalatarjoilun organisoinnin koulupäivän alkuun ja henkilöstöresurssin lisäämisen aamuun ruokailutilanteen valvontaan. Aamupala tulisi järjestää koulun ruokasalissa ennen opetuksen alkua, esim. 30 minuutin ajan alkaen klo 7.45 tai 8.15. Ruokailutilannetta on valvottava ja opettajien käyttämisestä valvontaan aiheutuu lisäkustannuksia. Nykyiset keittiöiden ja ruokasalien tilat ja laitteet mahdollistavat aamupalatarjoilun toteuttamisen, ja toimialan olisi mahdollista tilata aamupalojen valmistus ja tarjoilu koulujen ruokapalveluntuottajilta erillisen sopimuksen mukaan. Maksuton aamupalatarjonta ei kuitenkaan sisälly nykyisiin palvelukuvauksiin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan peruskouluissa on vuonna 2021 noin 46 000 lasta ja vuoden 2021 talousarviossa peruskoulujen ruokapalveluiden hankintaan on varattu noin 19 miljoonaa euroa. Siinä on huomioitu nykyisen palvelutason turvaaminen, eikä aamupalatarjonnan kustannukset sisälly nykyiseen budjettiin. Arvioiden, että 50 % oppilaisista tulisi joka aamu syömään koulun tarjoaman aamupalan, aamupalatarjonta vaatisi merkittävää korotusta kokonaismenoissa, esim.

- Aamupuuron, tuoresoseen ja maidon tarjoaminen kaikissa kouluissa edellyttäisi noin 4 560 000 euroa/vuosi korotusta kokonaismenoissa. Jos lisänä tarjottaisiin myös voileipä, levite ja leivänpäällinen, korotus olisi 7 420 000 euroa/vuosi. Lisäksi ruokailutilanteen valvontaan opettajien toimesta kuluisi noin 333 000 euroa/vuosi.
- Aamupalan tarjoaminen positiivisen diskriminaation rahoitusta saavissa kouluissa, joissa aamupalan tarjoaminen voisi parantaa oppilaiden hyvinvointia eniten, aamupuurokokonaisuuden tarjoaminen vaatisi 2 280 000 euroa/vuosi, leivän kanssa 3 710 000 euroa/vuosi. Valvonta vaatisi lisäksi 167 000 euroa/vuosi.
- Neljässä erikseen valitussa 500 oppilaan koulussa tehtävä pilotointi vaatisi 202 000 €/vuosi, leivän kanssa 330 000 euroa/vuosi. Valvonta vaatisi lisäksi 13 300 euroa/vuosi.

Aamupalan merkitys niiden oppilaiden jaksamiseen, jotka eivät syö aamupalaa kotona, on tunnistettu. Lisäksi lautakunta korostaa, että

koulut tiivistäisivät yhteistyötä erityisesti niiden vanhempien kanssa, joiden kotona lapsi ei syö aamupalaa. Tarvittavia resursseja aamupalatarjoilun järjestämiseen ei ole varattu.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt kasvatus ja koulutuslautakunnalta lausuntoa valtuutettujen Mai Kivelän ja 18 muun allekirjoittaneen valtuustoaloitteesta koskien maksuttoman aamupalan tarjontaa peruskouluissa. Aloitteesta on pyydetty kasvatus ja koulutuslautakunnan lausunto 1.9.2021 mennessä. Valtuustoaloitteesta on pyydetty lausunto myös Helsingin kaupungin palvelukeskus -liikelaitokselta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi

Liitteet

1 Aloite 3.3.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano